

Lillehammer står som värd för OS 1994. Betyder det att loppet är kört för grannlandet Sverige som vill arrangera OS i Östersund/Åre bara fyra år se-

nare? Eller blir det trägen som vinner – trots att amerikanska Salt Lake City och japanska Nagano finns bland huvudkonkurrenterna?

Är OS-loppet kört för Östersund/Åre?

Svag internationell marknadsföring och för få lyskraftiga toppattraktioner.

Det är två problem som den svenska turistrnäringen brottas med idag. Ett vinter-OS i Östersund/Åre 1998 skulle bli en injektion mot dessa problem.

Utöver stora företag, som flygbolag och rederier, har den småskaliga turistrnäringen svårt att plocka fram de resurser som behövs för att slå igenom i det internationella informationsbruset.

Turismen har stor betydelse för Jämtland. Slår vi ut turistrnäringens omsättning på varje person i Jämtland så ligger jämtarna högst i Sverige, 30 procent före Gotland. Stugbyar, paddelarrangörer och liftkortssäljare med flera i Jämtland får nu hjälp av Östersund/Åres OS-kampanj inför 1998. – Området blir ännu mer attraktivt eftersom ett OS

ger en högre status, säger Bengt Sahlberg, forskningschef på Sveriges Turistråd.

FLER TURISTER

EFTER VINTER-OS

Till kanadensiska Calgary som arrangerade vinter-OS 1988 har turismen ökat både före och efter OS. (Se faktarutan på nästa uppslag).

– Jugoslaviska Sarajevo som hade vinter-OS 1984 har däremot inte haft någon större uppgång. Det beror troligen på att staden inte är så tillgänglig, säger Bengt Sahlberg.

I spekulatiönerna kring Östersund/Åres chanser att ta hem spelen 1998 sågs det ofta att det är en stor nackdel att Lillehammer har OS bara fyra år innan. Att IOK-ledamöterna inte vill lägga två spel så nära varandra. Samtidigt hävdar andra att det inte spelar någon roll alls. Hur som helst, om nu Sverige skulle få OS 1998 så är det enligt Bengt Sahlberg en fördel att Lillehammer har OS så nära oss i tid.

– Då får vi bättre möjlighet att marknadsföra Skander-

na, nordens alternativ till Alperna. Jag ser framför mig ett gemensamt norskt-svenskt marknadsföringsbolag för Skanderna. Vi har mycket att vinna på att samarbeta med normmännen. Det gäller att behålla kunderna inom området, säger Bengt Sahlberg.

OS-RINGARNA GER PENGAR

På den internationella reklammarknaden har de olympiska ringarna ett mycket högt värde. Det kanske är ett bevis för att just ett olympiskt spel har möjlighet att ta plats i det tjocknande informationsbruset.

Visserligen har OS-ringarnas värde sjunkit något på den stora och rika USA-marknaden. Det syns genom att TV-bolagen inte betalar riktigt lika mycket för rättigheterna längre. Men samtidigt har den hårdnande TV-konkurrensen i andra delar av världen gjort att värdet ökat där. Lillehammer skrev exempelvis i höstas ett rekordavtal med ett japanskt TV-bolag.

– Ett OS skulle betyda oer-

hört mycket för Sverige och Skandinavien, även på lång sikt. De sportintresserade ungdomarna som tittar på OS på TV lär sig att det finns något som heter Sverige. Det kommer de förhoppningsvis ihåg när det är dags för dem att resa på semester, säger Bengt Sahlberg, och fortsätter: – I vanliga fall får ett litet land som Sverige inte speciellt mycket uppmärksamhet i internationella media. Det krävs något extra för det. Men det räcker inte med OS. Vi måste passa på om vi får spelen. Med kongresser, kulturevenemang och andra aktiviteter åren fram till och under OS-året. Se till exempel hur spanjorerna gjort 1992; OS i Barcelona, världsutställningen i Sevilla och Madrid som EG:s kulturella huvudstad.

STATLIG GARANTI

Östersund/Åre fick i slutet av oktober klartecken från regeringen om den statliga utgiftsgaranti som OS-bolaget gick och väntade på hela sommaren. Men det satt långt inne. Sverige har varit med i kampen om vinter-OS flera gånger

tidigare och den här gången visade de ekonomiska kalkylerna för första gången på ett underskott. Med Lillehammers katastrofala kalkyler (från 1,7 till 7,6 miljarder i kostnader) i färskt minne drog idrottsminister Ulf Lönnqvist öronen åt sig och gav på församlingen signaler om att det kanske inte skulle bli någon garanti från staten. Garantin är ett krav från Internationella Olympiska Kommitén för alla städer som söker OS, så ingen garantin – inget vinter-OS 1998. Men garantin är bara ett av stegen mot OS för Östersunds del. Nu återstår ett intensivt arbete för kampanjledningen att försöka övertyga IOK-ledamöterna att det är Östersund/Åre som ska arrangera vinter-OS 1998. Amerikanska Salt Lake City och japanska Nagano är huvudkonkurrenter när rösterna faller i Birmingham i juni '91. Östersund/Åre kan inte på något sätt mäta sig med deras ekonomiska resurser, utan lutar sig i stället mot vår långa vintersporttradition, att Sverige har sökt vinter-OS många gånger och avstånden mellan arenorna är kortare i Östersund/Åre än på andra ställen. Fram till i juni blir det många breda leenden, handslag, resor och presentationer för kampanjledningen att dela ut till IOK-ledamöterna.

TUNGA NAMN I OS-KAMPANJEN

Sedan Juan-Antonio Samaranch tog över taktplanen i IOK i början av 80-talet har det omkring 100 personer stora sällskapets internationella ställning höjts avsevärt. IOK arbetar inte idag bara med idrott och pengar utan även politiskt. De ser sig

själva som något som liknar statsmän eller ambassadörer. För att möta upp denna attityd har OS-kampanjen riksdagens talman Thage G Petersson som hedersordförande, konung Carl XVI Gustaf som beskyddare och kabinettssekreterare Pierre Schori med flera av samhällets toppar med i styrelsen. Utöver detta var det prins Bertil som överlämnade Östersunds officiella ansökan den 1 november 1990. Med i styrelsen sitter givetvis också Sveriges representanter i IOK; Gunnar Ericsson och Mats Carlgren.

Den förre generalsekreteraren i Sveriges Olympiska Kommité Wolf Lyberg, som också är personlig vän med flera av IOK-ledamöterna beskriver deras syn på sitt ämbete så här: – De ser inte Mats Carlgren och

Gunnar Ericsson som Sveriges representanter i IOK utan tvärtom; som IOK:s representanter i Sverige. OS-bolaget i Östersund var kritiskt mot regeringens sätt att räkna. Jämntarna menade att idrottsministern bara titlade på själva spelens kostnader och intäkter och blundade för samhällets vinster. OS-bolaget presenterade bland annat beräkningar som visade att den ökade turistströmmen skulle ge ett plus på fem miljarder i vårt lands handel med utlandet.

VIDLYFTIGA KALKYLER

Men Riksrevisionsverket, RRV, som granskarde deras kalkyler, var liksom

regeringen tveksamma. – Deras kalkyler för själva spelen såg bra ut, men de samhällsekonomiska kalkylerna var vidlyftiga och det såg ut som de var inslingda i slutet som lite på en höft, säger Ingemar Ahlstrand på RRV. De hade bara med intäkter från nya turister, men ingenting om de ökade kostnaderna. Även om det kommer många fler turister hit så beror slutresultatet på skillnaden mellan intäkter och kostnader. Det kan till och med innebära förluster, fortsätter Ingemar Ahlstrand.

De utländska turisterna som besöker Sverige idag kommer i första hand från Norden och Västtyskland. De svarar för 90 procent av nya gästnätter sedan 1978. När muren föll i början av november 1989

fördubblades vår närmarknad. Men det kommer att ta tid innan det märks på turistströmmen eftersom människorna i öststaterna än så länge har för lite pengar för att ha råd att åka på semester. Men är det inte så att även om det blir ett nollresultat så innebär fler turister att sysselsättningen och produktionen i Sverige ökar? – Jo, det kan innebära en bättre produktivitet. Men man måste jämföra med vad personen som byter till jobb inom turistnäringen höll på med tidigare, säger Ingemar Ahlstrand på RRV.

Hur ser du på att regeringen beviljade Östersund/

Åre den statliga garantin samtidigt som ni var kritiska till beräkningarna? – Vi tittar bara på rent ekonomiska effekter. Regeringen kan anse att andra värden väger upp en eventuell ekonomisk förlust.

SPONSORER GER INGA GARANTIER

I den första svängen ställde sig alltså regeringen tveksamt till garantin bland annat för att man saknade utfästelser från näringslivet om att gå in som sponsorer.

Vad som menas med utfästelser är inget annat än intresseanmälningar från företagen att de är intresserade att vara med och diskutera sponsoring inför 1998. Som bekant är det långt kvar tills spelen verkligen hamnar i Östersund/Åre.

– Vi har inte fått några löften från företagen, säger Uno Svaleryd, kanslichef i Östersunds Kommun och den som sköter OS-bolagets kalkyler. Kom ihåg att det är åtta år kvar till OS. Då kanske inte ens ett storföretag som Saab-Scania finns längre. Men det finns företag som anmält sitt intresse. Några avtal är man därmed inte villiga att skriva, säger han.

EN ÄRA FÖR SVERIGE

I skrivande stund i början av november ville inte bostadsdepartementet, som sköter idrottsfrågorna åt regeringen, svara på hur man resonerade för att säga ja till OS-garantin. – Propositionen är precis färdig och vi vill inte säga något förrän den är lagen i riksdagen. – Men idrottsministern har alltid sagt att det vore en stor ära för Sverige att få arrangera ett OS, säger Tomas Johansson på bostadsdepartementet.

Text: LARS SOULÖ
Fot: FELIX OPPENHEIM